

**Valstybinis strateginis atliekų
tvarkymo planas:
biologiškai skaidžių atliekų
tvarkymas**

Dalia Židonytė

*LR Aplinkos ministerijos
Užterštų teritorijų ir atliekų skyriaus
vyriausioji specialistė
d.zidonyte@am.lt*

Biologiškai skaidžios atliekos – bet kokios atliekos, kurios gali būti suskaidytos aerobiniu ar anaerobiniu būdu, pvz., sodo atliekos, popierius ar kartonas

Biologiškai skaidžios atliekos

- Komunalinės atliekos
- Gamybinės (cukraus gamybos, grūdų, mėsos, žuvies, pieno perdirbimo, viešojo maitinimo ir kt.) atliekos
- Žemės ūkio (gyvulininkystės ir augalininkystės) atliekos
- Nuotekų valymo dumblas
- Sodų, parkų ir želdynų priežiūros atliekos

Komunalinių atliekų sudėtis

Plastikai	9 %	
Popierius/kartonas	14 %	
Stiklas	9 %	
Metalas	3 %	
Tekstilė	4 %	
Biologiškai skaidžios (virtuvės) atliekos		42 %
Kombinuota pakuotė	2 %	
Statybos ir griovimo atliekos	4 %	
Pavojingos atliekos	2 %	
Oda, guma	1 %	
Mediena	2 %	
Smėlis, sąšlavos		4 %
Kita	4 %	

Energijos išgavimo iš atliekų būdai:

- Biodujų gamyba iš biologiškai skaidžių atliekų
- Energetinę vertę turinčių atliekų deginimas

Teisės aktai, reglamentuojantys biologiškai skaidžių atliekų tvarkymą

- Atliekų tvarkymo įstatymas
- Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas
- Atliekų tvarkymo taisyklės
- Atliekų sąvartynų įrengimo, eksploatavimo, uždarymo ir priežiūros po uždarymo taisyklės
- Aplinkosauginiai atliekų deginimo reikalavimai
- Biologiškai skaidžių atliekų kompostavimo aplinkosauginiai reikalavimai

Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas

VSATP tikslas:

- pateikti esamos atliekų tvarkymo būklės ir SSGG (stiprybių, silpnybių, galimybių, grėsmių) analizę
- nustatyti:
 - atliekų tvarkymo prioritetus ir principus
 - atliekų tvarkymo strateginius tikslus, tikslus ir uždavinius
 - VSATP įgyvendinimo priemones
- aprašyti atliekų tvarkymo sistemą
- nustatyti atliekų tvarkymo užduotis
- numatyti Plano įgyvendinimo ir atskaitomybės mechanizmą

VSATP apima 2007–2013 metus

Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas

2007–2013 m. laikotarpiui vienas iš numatytų atliekų tvarkymo tikslų - užtikrinti žmonių sveikatai ir aplinkai saugų visų atliekų srautų tvarkymą

- uždaviniai šiam tikslui įgyvendinti:
 - užtikrinti efektyvų biologiškai skaidžių atliekų tvarkymą, įvertinant gamybos ir kitoje ūkinėje veikloje susidarančių ir komunalinių biologiškai skaidžių atliekų bendro tvarkymo galimybes
 - maksimaliai panaudoti atliekų energetinius išteklius

Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas

Biologiškai skaidžių atliekų tvarkymas turi užtikrinti, kad sąvartynuose šalinamų komunalinių biologiškai skaidžių atliekų kiekiai sudarytų:

- iki 2010 m. - ne daugiau 75% 2000 m. kiekio
- iki 2013 m. - ne daugiau 50% 2000 m. kiekio

Vėlesnių metų VSATP turės numatyti:

- iki 2020 m. - ne daugiau 35% 2000 m. kiekio

Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas

Igyvendinant VSATP nustatytas užduotis, savivaldybės privalo taip organizuoti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, kad:

- sodų, parkų ir želdynų tvarkymo biologiškai skaidžios atliekos būtų surenkamos ir apdorojamos kompostavimo įrenginiuose
- iki 2010 m. būtų įdiegtas mechaninis biologinis apdorojimas arba atskiras komunalinių biologiškai skaidžių atliekų surinkimas ir šių atliekų apdorojimas
- atskirai surinktos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos būtų kompostuojamos, o gautas kompostas panaudojamas
- būtų įdiegtas biodujų išgavimas komunalinių biologiškai skaidžių atliekų anaerobinio pūdymo įrenginiuose ir biodujų panaudojimas

Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas

Komunalinių biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo sistemos turi būti kuriamos laikantis šių prioritetų:

1. komunalinių biologiškai skaidžių atliekų tvarkymas su energijos išgavimu ir maistinių medžiagų išsaugojimu (pvz. biodujų gamyba)
2. komunalinių biologiškai skaidžių atliekų tvarkymas be energijos išgavimo, bet su maistinių medžiagų išsaugojimu (pvz. kompostavimas)

Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas

Komunalinių atliekų naudojimas energijai gauti:

- Po komunalinių atliekų rūšiavimo likusios netinkamos perdirbti, turinčios energetinę vertę atliekos turi būti panaudojamos energijai gauti
- Planuojant nurodytų atliekų panaudojimą energijai gauti, vadovautis Nacionalinės energetikos strategijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2007 m. sausio 18 d. nutarimu Nr. X-1046 (Žin., 2007, Nr. 11-430), nuostatomis

Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas

Gamybos ir kitoje ūkinėje veikloje susidarančių atliekų naudojimas energijai gauti:

Biologiškai skaidžių gamybos atliekų tvarkymo sistemos turi būti kuriamos laikantis šių prioritetų:

1. biologiškai skaidžių gamybos atliekų tvarkymas su energijos išgavimu ir maistinių medžiagų išsaugojimu
2. biologiškai skaidžių gamybos atliekų tvarkymas be energijos išgavimo, bet su maistinių medžiagų išsaugojimu

Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas

Nuotekų dumblo tvarkymas:

- Siekiant sukurti ekonomiškai efektyvią komunalinių nuotekų valymo metu susidarančio dumblo tvarkymo sistemą, savivaldybės ir viešieji vandens tiekėjai skatinami bendradarbiauti ir kurti regionines komunalinių nuotekų dumblo tvarkymo sistemas.
- Pasirenkant nuotekų dumblo, kurio didžiąją dalį sudaro organinės medžiagos, tvarkymo būdus, turi būti siekiama panaudoti dumblo energetinį potencialą ir jame esančias maistines medžiagas

Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas

VSATP įgyvendinimo 2007-2013 m. priemonės:

- sukurti komunalinių biologiškai skaidžių atliekų surinkimo ir apdorojimo (kompostavimo ir (ar) anaerobinio pūdymo) sistemą, siekiant įgyvendinti nustatytas komunalinių biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo užduotis (2007-2010 m.)
- organizuoti pilotinio biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo Šiaulių regione projekto parengimą ir koordinuoti jo įgyvendinimą (2008-2010 m.)

Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas

VSATP įgyvendinimo 2007-2013 m. priemonės:

- parengti biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo rekomendacijas (2010 m.)
- parengti maisto pramonės įmonėse susidarančių biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo programą (2008 m.)

Valstybinis strateginis atliekų tvarkymo planas

VSATP įgyvendinimo 2007-2013 m. priemonės:

- sukurti regionines dumblo tvarkymo sistemas apskrityse (didžiuosiuose miestuose pastatyti reikalavimus atitinkančius dumblo apdorojimo įrenginius, kurių našumo pakaktų apskrityje susidarančio dumblo tvarkymui) (2007-2013 m.)
- sukurti po komunalinių atliekų rūšiavimo likusių netinkamų perdirbti, turinčių energetinę vertę komunalinių atliekų deginimo pajėgumus (2007-2013 m.)